

NEDOSTATKY INKLUZE SPATŘOVANÉ PS PRO ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI MAP ČESKOLIPSKO A NOVOBORSKO II

1.1 LÍP A SPOLU – NEZISKOVÁ ORGANIZACE RODIČŮ DĚTÍ S PAS

- nedostatek vstřícné nekonfrontační komunikace mezi školou a rodinou před nástupem do MŠ, ZŠ, SŠ i v průběhu docházky
- předem vytvářené a šířené obavy, že "to nebude fungovat ze strany školy a/nebo rodiny
- znevažování diagnóz a nerespektování doporučení odborníků (psychiatr, psycholog, spec. pedagog ...)
- vyžadování přesných, neměnných a vždy účinných nástrojů a technik ke zvládnutí "problémů v učení i chování" bez ohledu na osobnostní nastavení a aktuální kondici konkrétních lidí, kterých se situace týká (dítě, učitel, asistent, rodič, spolužák...)
- malá ochota vyhledávat informace, učit se od zkušenějších, otevřít se odlišným pohledům, korigovat své dosavadní názory a přesvědčení a hledat nová řešení (ze strany rodiny i školy!)
- nereálná očekávání rychlé žádoucí změny postojů a chování zainteresovaných lidí (žák, učitel, spolužáci, asistent, vedení školy, rodiče spolužáků. atp.)
- frustrace, rezignace, vyhoření v důsledku dlouhodobé psychické zátěže (učitel, asistent, rodič...)
- nedostatek nadhledu a humoru :-)

Systémové nedostatky:

- Setrvalý nedostatek zaměstnanců diagnostických a poradenských zařízení, dlouhé čekací doby na vyšetření, zprávy a doporučení vs. požadavek systému "mít na vše příslušný papír".
- Nedostatek psychologů.

1.2 RODINA V CENTRU NOVÝ BOR – NEZISKOVÁ ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

- Za náš projekt S RODINOU K INKLUZI to vidím především na neochotu a velmi vlažné přijímání novoborských škol projektu zaměřeného na inkluzi, učitelé o něj nejeví zájem, příliš nestojí o spolupráci, některým je projekt na obtíž.
- základní problém vnímám v nedostatečné informovanosti veřejnosti a nejednotnosti odborníků. Ani v řadách odborníků nepanuje jednotný názor na definici pojmu inkluze, mnozí ji vnímají jako synonymum integrace. Já osobně tyto dva pojmy rozlišuji a inkluzi nepokládám jen za integraci žáka se spec. vzděl. potřebami, ale vnímám jí jako změnu celé školního přístupu k vzdělávání žáka zaměřeného především na jeho individualitu.
- Další značný praktický problém shledávám v nedostatečném personálním zastoupení speciálních pedagogů, školních psychologů a asistentů pedagoga v běžných školách. Učitelům, i přes rozšíření svého vzdělání o spec. pedagogiku, chybí potřebná praxe. Většinou jsou to starší učitelé, kteří se brání změnám a novinkám, jsou nedůvěřiví, nechtějí vybočit ze

zajetých kolejí. Samozřejmě čest výjimkám, pro které bylo učitelství vždy posláním, a ne jenom transmisivní předání holých faktů.

- Dále lze poukázat i na nedostatečné technické a architektonické vybavení škol, vysoký počet žáků ve třídě a nedostatek financí ve školství.

1.3 Problémy z hlediska OSPOD ČESKÁ LÍPA

- Největší problém je roztržitost systému. Každé ministerstvo má ke konkrétní věci své metodiky, kvůli tomu se pak jednotlivé úřady nejsou schopny mezi sebou domluvit.
- Podle MPSV je rodič primárně zodpovědný za to, co se s dítětem bude dít. Sociální pracovníci OSPODu mohou do rodiny zasahovat pouze v případě ohrožení dítěte, které je uvedeno v § 6 zákona č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Míru zapojení by měli tedy korigovat rodiče, protože to jsou především oni, kdo své dítě nejlépe zná a kdo by měl dokázat vyhodnotit (nad tím se dá samozřejmě dost polemizovat), co je dítě schopno zvládnout a co je pro něj příliš. Rodič k tomu ale potřebuje mít dostatečné informace, jaké možnosti může využít. Zde je pak rozdílný přístup jednotlivých škol.

1.4 VELKÝ VŮZ SEVER – NEZISKOVÁ ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ VE VZDĚLÁVÁNÍ A DALŠÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH PODPORUJÍCÍ NEFORMÁLNÍ PEČOVATELE

Problémy vyšší koncepční

- Nespolupráce resortů, mezi které je podpora dětí s jakýmkoliv problémem rozdělena. Vzhledem k nespolupráci ministerstev, dochází pak k nespolupráci na lokální úrovni. Příkladem může být neznalost, možná neinformovanost zdravotníků (většinou lékařů), kam se rodina s dítětem s hendikepem (tělesným i duševním, nebo se závažnou nemocí), může obrátit. Rodina pak pečuje o dítě svými silami, využívá služeb z doslechu nebo díky informacím od obyčejných lidí. Dítě tak ztrácí čas, kdy se mohlo vyvíjet lépe, s větší podporou, a tudíž pak mělo větší šance ve škole. Ukázkou je fakt, že lékaři nedoporučují rodinám služby rané péče. Kdyby bývali byli, dítě by se rozvíjelo někdy rychleji, někdy více promyšleně, dříve by mělo asistenta, třeba ve školce, a rodina by využívala některých dávek, nebyla na hranici finanční únosnosti. To vše by pomohlo lepšímu školnímu či školkovému startu. Místo toho jsou rodiny a děti velmi dlouho izolováni a bez pomoci, dochází k větší a větší sociální exkluzi, která dítě vzdaluje od možností. Jiným příkladem nespolupráce je samotná sociálně-právní ochrana dětí – v její evidenci bývají děti tzv. ohrožené, ale většinou se tím míní sociální ohrožení – rozpad rodiny, týrání, zanedbávání. Bohužel se zapomíná na to, že ohroženým dítětem může být automaticky dítě nemocné, nevyvíjející se, atd. O těchto dětech ospod většinou ani netuší. Zdravotní postižení spadá do sekce sociálních služeb, sice jiné ministerstvo, ale jiný odbor. Opět rodiny zůstávají dlouho bez pomoci, protože se o nich neví.

Problémy na Českolipsku:

Vycházím z mé praxe terapeuta pro děti, mládež a rodiny, které většinou spadaly do evidence ospod – tedy děti pěstounské, děti z DD, děti z ubytoven, děti týrané a zanedbávané, děti romské.

- Hlavní problémy této lokality vnímám 3
  - první je straně učitelů, pracovníků úřadů a dalších, kteří jsou vidět a jsou pro občany nějak důležití. Z jejich strany dochází k nálepkování těchto dětí a jejich rodin, škatulkování, které pak brání překročit stěny oné škatulky. Na tyto děti a jejich rodiny je pohlíženo jako lidi bez šance a ochoty ke změně. Již dopředu jsou odsuzováni a tudíž jim pak není věnována taková pozitivní podpora jako těm, kteří se umí chovat, vypadají slušně, jsou sympatičtí. Rodiny a děti ze sociálně slabého prostředí prostě nebývají pro veřejné pracovníky nesympatičtí, mívají za sebou ponurý život, který je naučil nevybíravým slovům a reakcím, nedůvěře v systém, takže jsou pak vnímány jako problémové, jako potíživé. Bohužel mnohdy již dopředu. Tuto zpětnou vazbu říkají pracovníci nahlas, samotným lidem, někdy veřejně. Vede to pak
    - k problému č.2:
Demotivace dětí se snažit se zlepšit, něco dokázat, naplnit svůj potenciál, vzdělat se, aby se jim jednou v životě dařilo lépe. Pokud 12letý romský chlapec pravidelně od 1.třídy od své učitelky slyší, že „Romové nikdy nic nedokázali. Nepracujete, zneužíváte nás a jenom křičíte, že chcete peníze...“, již se mu nechce. Nevídá důvod, proč by měl udělat úkol nebo napsat dobře test, ...“vždyť je přeci Rom a jedno, co ve škole dostane...“. Začne naopak hledat partu či způsob života, kde mu dají jinou zpětnou vazbu, kde ho někdo bude chtít, kde ho někdo ocení. Bohužel mnohdy v oblastech, kde to není vhodné ba nebezpečné. Tam najednou najde své místo. O místo mezi hezkými bílými dětmi už nestojí. A netýká se to jen Romů, ale i dalších z podobného sociálně odlišného prostředí.
    - U problému č.3 zůstanu u svých klientů – většina rodičů takových dětí neumí děti motivovat do školy či se s nimi do školy připravovat. Je až někdy humorné, jak samotní rodiče vnímají školu – jako něco, co se musí a že tam dítě musí být. Ale ne jako místo, které je pro jejich dítě příležitostí. Když si s klientskou rodinou povídáme o škole, hrdě hlásí: „do školy chodí!“. Někteří k tomu ještě přidají: „Má na sobě čisté oblečení, má svačinu a hlavně nesmí zlobit.“ O výsledcích rodiče nemluví nezajímají je. Mnoho těchto rodičů nemá doděláno základní vzdělání, sami nebyli vedeni k přípravě, neví, jak se to dělá. Dokonce v našem regionu máme i negramotné rodiče či negramotné pěstouny. Ti pak připravují dítě do školy. Přiznávají, že neumí dítěti pomoci, poradit, zkontrolovat. Pokud je jim nabídnuto externí doučování, je jimi

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

paradoxně odmítáno. Bojí se přiznat, jak to s školou u nich je, radši to zamaskují, než aby to řešili. Výsledkem pak bývá promarněný talent dítěte, špatné výsledky a s tím související další selhávání – v kamarádkých vztazích ve třídě, ve vztazích s dalšími učiteli, dítě více zlobí, následně je demotivováno k jakékoliv snaze, protože propast mezi jimi a těmi dalšími dětmi je již veliká, že nevidí možnost ji překonat. Bohužel k tomu nepřispívá i chování učitelů, kteří tuto propast dál prohlubují (viz bod 2). Kromě promarněného talentu a nevyužitého potenciálu se také stává, že včas nejsou zachyceny reálné výukové potíže těchto dětí, například poruchy učení. Příliš pozdě se jde na vyšetření, příliš pozdě na změnu.